

Efficacy of Psychodrama Techniques in Internalizing Symptoms (anxiety, depression and somatization) among Adolescent Girls Victims of Bullying in Kermanshah

Fatemeh Jamshidi Nazar¹,
Mehdi Zare- Bahramabadi²,
Ali Delavar³,
Nader Rajabi Gilan⁴

¹ MSc in Rehabilitation Counseling, Kermanshah Office of Education, Kermanshah, Iran

² Assistant Professor, Development of Humanities Science Research Center, SAMT Organization, Tehran, Iran

³ Professor, Department of Educational Psychology, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

⁴ MSc in Social Research, Social Development and Health Promotion Research Center, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

(Received May 24, 2014 ; Accepted July 21, 2014)

Abstract

Background and purpose: Psychodrama is a special approach that facilitates releasing trapped emotions in order to adopt new behaviors and recognize self-form. This study aimed at assessing the efficacy of psychodrama techniques in internalizing symptoms among guidance school girls bully/victims in Kermanshah.

Material and methods: This study was a quasi-experimental with pre-test, post-test and control group. Data was collected using Olweus Bully/Victim questionnaire and the adolescents form of Achenbach behavioral problems questionnaire. Thirty girls who achieved higher scores in the Olweus Bully/Victim questionnaire were randomly assigned into experimental and control groups. The experimental group participated in eight psychodrama group sessions (1.5 hours- two times per week), while no intervention was done for the control group. To analyze the data descriptive and inferential statistical methods (analysis of covariance) were used.

Results: ANCOVA test showed the efficacy of psychodrama techniques in reducing the youth internalizing symptoms ($\text{Eta}=0.66$ – $P<0.001$) and its subscales: anxiety - depression ($\text{Eta}=0.53$ – $P<0.001$), isolation - depression ($\text{Eta}=0.31$ – $P<0.001$), and physical complaints ($\text{Eta}=0.60$ – $P<0.001$).

Conclusion: According to this study, using psychodrama techniques play an important role in improving mental health in young individuals.

Keywords: Psychodrama, bully/victim, internalizing symptoms

اثربخشی فنون روان‌نمایشگری بر نشانگان درونی سازی (اضطراب، افسردگی و شکایات جسمانی) دختران قربانی قلدری در شهر کرمانشاه

فاطمه جمشیدی نظر^۱

مهدی زارع بهرام آبادی^۲

علی دلاور^۳

نادر رجبی گیلان^۴

چکیده

سابقه و هدف: روان‌نمایشگری یک رویکرد غنی و ویژه است، که با تسهیل در رها کردن عواطف حبس شده به افراد در کسب رفتارهای جدید و شناخت قالب خویشتن کمک می‌کند. این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی فنون روان‌نمایشگری بر نشانگان درونی سازی دختران دارای رفتار قربانی قلدری مقطع راهنمایی شهر کرمانشاه انجام گردید.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر به روش شبه تجربی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل انجام پذیرفت. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه قلدری اولوئوس و پرسشنامه مشکلات رفتاری آشنایخ فرم نوجوانان بود. تعداد ۳۰ نفر که در پرسشنامه قربانی قلدری نمرات بالاتری به دست آوردند، به‌طور تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند. گروه آزمایش در ۸ جلسه گروهی روان‌نمایشگری به مدت یک ساعت و نیم با فاصله زمانی دو بار در هفته شرکت کردند و گروه کنترل مداخله‌ای دریافت نکرد. پس از پایان جلسات روان‌نمایشگری هر دو گروه تحت آزمون نهایی (پس‌آزمون) قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج آزمون تحلیل کواریانس تک متغیره نشان داد که فنون روان‌نمایشگری بر کاهش نشانگان شاخص کلی درونی‌سازی ($\eta^2 = 0/66, p < 0/001$) تاثیر قوی و معنادار دارد. همچنین نتایج کواریانس چند متغیره بر روی زیر مقیاس‌های نشانگان درونی‌سازی نشان داد که روان‌نمایشگری بر "اضطراب-افسردگی" ($\eta^2 = 0/53, p < 0/001$)، "گوشه‌گیری-افسردگی" ($\eta^2 = 0/31, p < 0/002$) و "شکایات جسمانی" ($\eta^2 = 0/60, p < 0/001$) تاثیر گذار بوده است.

استنتاج: با توجه به نتایج این پژوهش لزوم استفاده از فنون روان‌نمایشگری در بهبود سلامت روانی جوانان و نوجوانان پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی: روان‌نمایشگری، نشانگان درونی‌سازی، رفتار قربانی

مقدمه

اختلال‌های رفتاری، اختلالات شایع و ناتوان-کننده‌ای هستند که برای معلمان، خانواده، کودکان و نوجوانان مشکلات بسیاری را ایجاد می‌کنند. نتایج پژوهش‌ها در ایران نشان می‌دهد که مشکلات رفتاری

مؤلف مسئول: نادر رجبی گیلان - کرمانشاه: شهرک مسکن، بلوار گل‌ها، محوطه آپارتمانی‌ها، مرکز تخصصی ناسن، مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت
E-mail: rajabi_nader@yahoo.com

۱. کارشناس ارشد مشاوره توانبخشی، آموزش و پرورش استان کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

۲. استادیار، مرکز تحقیق توسعه علوم انسانی، سازمان سمت، تهران، ایران

۳. استاد، گروه روان‌شناسی تربیتی، سنجش و اندازه‌گیری، دانشگاه علامه طباطبائی تهران، تهران، ایران

۴. کارشناس ارشد پژوهشگری اجتماعی، مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۳/۳ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۳۹۳/۴/۱۵ تاریخ تصویب: ۱۳۹۳/۴/۳۰

دختران به ترتیب: مشکلات با همسالان، مشکلات شخصی، مشکلات تحصیلی، مشکلات اجتماعی و مشکلات والدینی است (۱). روابط با همگنان و همسالان یکی از مهمترین جنبه‌های رشد اجتماعی کودکان است. در اوایل کودکی در صورتی که کودک با همگنان خود ارتباط برقرار کند به مرور زمان، این رابطه به رابطه دوستی تبدیل می‌شود، در غیر این صورت منجر به یک رابطه نامطلوب با همگنان خود همچون طردشدگی و قربانی می‌شود (۲). کودکان قربانی فاقد مهارت‌های خود ابرازگری هستند و گرایش به کنترل بیرونی دارند (۳).

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که قربانی قلدری بودن در سن ۱۳ سالگی، پیش‌بینی کننده نشانگان افسردگی و اضطراب در یکسال بعد است (۳). بر این اساس می‌توان دریافت که قربانی شدن و به تبع آن مورد آزار و خشونت قرار گرفتن از سوی همسالان و افراد نزدیک می‌تواند سبب بروز مشکلات رفتاری در فرد گردد و سلامت افراد قربانی را با چالش مواجه سازد. آموزش رسمی مهارت‌های اجتماعی به همه کودکان و به طور خاص به کودکان و نوجوانان ناتوان در رفتارهای اجتماعی بسیار حیاتی است. یکی از روش‌های آموزش به افراد قربانی استفاده از فنون روان‌نمایشگری است. روان‌نمایشگری یک رویکرد غنی و ویژه است که از تصویرسازی ذهنی، تخیل، اعمال بدنی و پویایی‌های گروه استفاده می‌کند و ترکیبی است از هنر، بازی، حساسیت عاطفی و تفکر صریح که با تسهیل در رهاکردن عواطف حبس شده به افراد در کسب رفتارهای جدید و مؤثر و گشودن راه‌های نامکشوف حل تعارض و همچنین شناخت قالب خویشتن کمک می‌کند (۴). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که افراد با دامنه‌های سنی متفاوت از مزایای روان‌نمایشگری می‌توانند بهره ببرند (۵).

نتایج پژوهش Gatta و همکاران (۲۰۱۰) نشان می‌دهد درمان با فنون روان‌نمایشگری در کاهش اختلالات روانی - رفتاری مؤثر است (۶). Akinsola و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی بر روی نوجوانان ۷ تا ۱۶

ساله نشان دادند که اجرای روان‌نمایشگری سبب کاهش اضطراب اجتماعی و اضطراب عملکرد کودکان و نوجوانان شده است (۷). Dogan (۲۰۱۰) در پژوهش خود نشان داد اجرای جلسات روان‌نمایشگری به طور معناداری منجر به بهبود سبک دلبستگی اضطرابی بزرگسالان جوان در روابط نزدیک خود می‌شود (۸). عمده مطالعات در ایران در زمینه روان‌نمایشگری بر تاثیر این فنون بر آموزش‌های مهارت اجتماعی در بین افراد دارای رفتار قربانی (۹) و یا تغییر سبک‌های ابراز هیجان، خود گردانی هیجانی و سلامت روان (۱۰) انجام شده است که در این تحقیق سعی شده است هم رفتار قربانی و هم موضوع مشکلات رفتاری (بعد نشانگان درونی آن شامل اضطراب، افسردگی و شکایات جسمانی) در بین دختران مورد بحث قرار گیرد و تأثیر آموزش روان‌نمایشگری بر آن سنجیده شود که تا کنون تحقیقی در مورد آن در ایران به انجام نرسیده است. این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی فنون روان‌نمایشگری بر نشانگان درونی‌سازی (اضطراب، افسردگی و شکایات جسمانی) دختران دارای رفتار قربانی قلدری شهر کرمانشاه انجام شده است.

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع نیمه آزمایشی (تجربی) با استفاده از طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل است، که در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ در بین دانش‌آموزان پایه اول و سوم ناحیه ۲ شهر کرمانشاه به انجام رسید. نمونه مورد مطالعه شامل ۳۰ نفر که از طریق غربالگری توسط پرسشنامه قربانی قلدری اولویس (۱۹۹۶) انجام گردید (۱۱) که در آن پاسخ‌دهندگان که نمره‌ی بیشتر بدست آورده بودند؛ انتخاب گردید. از این ۳۰ نفر به صورت تصادفی، ۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در کنترل جایگزین شدند. پرسشنامه‌های این تحقیق شامل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه مشکلات رفتاری (فرم گزارش نوجوان YSR) آخنباخ بود (۱۲). از پرسشنامه YSR، سه زیرمقیاس: اضطراب/افسردگی،

گوشه گیری / افسردگی و شکایات جسمانی که در مجموع بعد نشانگان درونی سازی را تشکیل می دهند استفاده شد. این پرسشنامه توسط اصغر مینایی (۱۳۸۴) هنجاریابی شده و برای پرسشنامه خودسنجی نوجوان، با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ضریب آلفای ۰/۷۴ تا ۰/۸۸ به دست آمده است (۱۳). آلفای کرونباخ در این تحقیق برابر با ۰/۷۸ به دست آمد. پرسشنامه خود سنجی نوجوانان آخنباخ در اختیار گروه آزمایش و کنترل قرار گرفت و سپس گروه آزمایش در طول ۴ هفته و هر هفته ۲ جلسه به مدت (۹۰ دقیقه) آموزش های مربوط به روان نمایشگری را دریافت نمودند و بعد دوباره دو گروه آزمایش و کنترل پرسشنامه خود سنجی نوجوانان را تکمیل کردند. پرسشنامه ها همزمان به دو گروه آزمایش و کنترل یعنی کسانی که هم دارای رفتار قربانی و هم دارای نشانگان درونی سازی بودند، در محل اجرای طرح (مدرسه) داده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی از فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد استفاده شده است. در بخش آمار استنباطی با استفاده از نرم افزار ۱۹ spss و استفاده از آزمون های تحلیل کواریانس یک متغیره و چند متغیره (Multivariate) جهت مقایسه تفاوت میانگین نمرات گروه های آزمایش و کنترل داده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها و بحث

میانگین سنی کل نمونه آماری (تعداد ۳۰ نفر) ۱۳/۴۳ با انحراف معیار ۰/۷۷ بود. برای بررسی تاثیر مداخله (اثر بخشی روان نمایشگری) بر نمره شاخص کلی درونی سازی از آزمون تحلیل کواریانس تک متغیره استفاده شد، نتایج نشان داد مقدار F در این آزمون برای گروه ها ۵۳/۴۹ می باشد که در سطح $p < 0/001$ معنادار است و این بدان معنی است که بین گروه آزمایش و گروه کنترل از جهت شاخص کل درونی سازی تفاوت معنی داری وجود دارد (جدول شماره ۱). همچنین نتایج حاصل از

آماره مجذور اتا نشان داد که فنون روان نمایشگری بر شاخص کلی درونی سازی تاثیر نسبتا قوی داشته است و معادل ۰/۶۶ بوده است ($p < 0/001$) (جدول شماره ۱). نتایج کلی این تحقیق نشان داد که روان نمایشگری بر کاهش نشانگان درونی سازی تاثیر دارد. هر چند که تحقیقی با عنوان تأثیر فنون روان نمایشگری بر مشکلات و رفتاری و خاصه نشانگان درونی آن به انجام نرسیده است اما پژوهش های مختلف به تأثیر روان نمایشگری بر بهبود برخی مشکلات و تنیدگی و حالات روانی اشاره دارد که می توان به پژوهش های Karataş و همکاران (۲۰۰۹) (۱۴)، اسکیان (۱۳۸۲) (۱۵)، زارع (۱۳۸۶) (۱۶،۱۰) که به مؤثر بودن روش روان نمایشگری بر میزان اضطراب و افسردگی، تمایز یافتگی، تغییر سبک های ابراز هیجان، ابراز گری هیجانی و سلامت روان اشاره نمود. آزمون تحلیل کواریانس چند متغیره مانکووا نشان داد در تمام سه حیطه ی اضطراب و افسردگی، افسردگی و گوشه گیری و شکایات جسمانی تفاوت معنی دار وجود دارد. نتایج نشان داد که در سه حیطه اضطراب و افسردگی ($F=28/48$)، افسردگی و گوشه گیری ($F=11/37$)، و شکایات جسمانی ($F=37/61$) بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد یعنی آموزش فن روان نمایشگری بر هر سه بعد نشانگان درونی سازی تأثیر معناداری دارد. همچنین بررسی مجذور اتا نشان می دهد که روان نمایشگری بیشترین تاثیر را به ترتیب بر نشانگان شکایت جسمانی (۰/۶۰)، اضطراب و افسردگی (۰/۵۳) و افسردگی و گوشه گیری (۰/۳۱) داشته است (جدول شماره ۲). نتایج به دست آمده در خصوص اثر بخشی روان نمایشگری در خصوص کاهش اضطراب و افسردگی دانش آموزان قربانی قلدری، با نتایج حاصل از پژوهش کیانی نژاد (۱۳۸۸) (۱۶) و مطالعه دادجو (۱۳۷۶) همسو است (۱۸).

نتایج به دست آمده در نتیجه فنون روان نمایشگری در کاهش افسردگی و گوشه گیری با نتایج مطالعه

جدول شماره ۱: نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره بر روی میانگین های پس آزمون شاخص درونی سازی گروه آزمایش و گروه کنترل با کنترل پیش آزمون

منبع	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری	مجذوراتا
پیش آزمون	۳۲۷/۷۲۵	۱	۳۲۷/۷۲۵	۶۲/۶۰	۰/۰۰۱	۰/۶۹
گروه	۲۸۰/۰۳	۱	۲۸۰/۰۳	۵۳/۴۹	۰/۰۰۱	۰/۶۶
خطا	۱۴۱/۳۴	۲۷	۵/۲۳			

جدول شماره ۲: تحلیل کوواریانس تک متغیره در متن مانکوا بر روی میانگین های حیطه های درونی سازی

متغیر وابسته	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذوراتا
اضطراب و افسردگی	۴۱/۱۰	۱	۴۱/۱۰	۲۸/۴۸	۰/۰۰۱	۰/۵۳
افسردگی و گوشه گیری	۱۰/۲۸	۱	۱۰/۲۸	۱۱/۳۷	۰/۰۰۲	۰/۳۱
شکایات جسمانی	۳۳/۶۰	۱	۳۳/۶۰	۳۶/۶۱	۰/۰۰۱	۰/۶۰

و احساس هایی را به سطح آگاهی فرد منتقل می کند که فقط در حالت گفت و گو در مورد آن مسئله، امکان پذیر نیست. وجوه غیر کلامی نه فقط در کم و کیف رابطه اثر دارند بلکه سرنخ هایی از انگیزش های نهفته درونی هستند، مثلاً بروز رفتارهایی با شدت عصبانیت بیشتر یا حالت های ترس آشکارتر سبب آگاهی به هیجان هایی می شود که ممکن است در فرد نهفته و فرو خورده شده باشند. رویکردهای عملی به خصوص در درمان نه فقط برای بیمارانی که دارای ظرفیت محدود شده فعالیت ذهنی و توصیف کلامی هستند (مانند کودکان و افراد مبتلا به جنون، بزهکاران و غیره...) مفید است، بلکه برای کسانی که تجارب ناگوار خویشتن را با مکانیسم منطقی سازی کتمان می کنند نیز سازنده و مؤثر است. یکی از امتیازهای روان نمایشگری تبدیل تمایل برون ریزی فرد به مجرای سازندهی درون پردازی است. در پایان می توان مسئله تحقیق را در مورد تأثیر روان نمایشگری بر سلامت روانی را با توجه به نتایج تحقیق این گونه صورت بندی نمود: در روان نمایشگری به فرد کمک می شود تا با تجسم و بازی کردن یک مسئله به جای فقط صحبت کردن در مورد آن (روان درمانی مرسوم) مسئله را بازنگری کرده، برای آن راه حل مناسب را پیدا کند. دشواری هماهنگی جلسات گروهی با برنامه درسی دانش آموزان و محدودیت زمانی پژوهشگر به دلیل نزدیکی امتحانات دانش آموزان از محدودیت های

Smokowski و همکاران (۲۰۰۹) مطابقت دارد (۱۹)، آنان با مقایسه گروه درمانی حمایتی و روان نمایشگری بر روی ۸۱ خانواده لاتین زبان دریافتند که پس از یک دوره پیگیری یک ساله، گروهی که تحت درمان روان نمایشگری قرار داشتند، میزان کمتری از رفتار تهاجمی، افسردگی، اضطراب و تعارضات خانوادگی نشان دادند. بر اساس پژوهش Smokowski (۲۰۰۹) سایکودرام آثار مطلوبی در کاهش افسردگی، اضطراب و استرس دارد (۱۹). بنابراین باید مداخلات و روش هایی را به کار گرفت که منجر به تخلیه صحیح هیجان ها و نیز کاهش اضطراب، استرس و افسردگی شود. در این صورت با توجه به پژوهش های انجام شده، روان نمایشگری روش مناسبی برای کاهش این مؤلفه ها خواهد بود. در خصوص اثر بخشی فنون روان نمایشگری بر شکایات جسمانی می توان به تأثیر یکپارچه روان نمایشگری بر رفتار دانش آموزان دارای رفتار قربانی اشاره کرد. از آن جا که دانش آموزی که قربانی قلدری قرار گرفته است کاملاً تحت تأثیر این رفتار آزارگر قرار گرفته است واکنش های عاطفی رفتاری و جسمانی او به صورت یکپارچه بروز می کند، همدیگر را تحت تأثیر قرار می دهد.

روان نمایشگری تحلیل شناختی را با ابعاد تجربی و کنشی پیوند می دهد، در عمل-پیاده کردن تعامل بین فردی در یک مسئله درگیر کردن جسم و ذهن به این که رویدادی در حال وقوع در زمان اکنون است، نظرات

بیشتری انجام شود. همچنین کارآمدی این روش در مقایسه با سایر روش‌های روان درمانی بر تغییر نشانگان درونی سازی دانش‌آموزان دارای رفتار قربانی موضوع قابل توجهی برای مطالعات آینده است که نویسندگان آن را به پژوهشگرانی که قصد مطالعه در این حوزه را دارند، پیشنهاد می‌کنند.

اصلی این پژوهش بود. همچنین پیشنهاد می‌شود برنامه روان‌نمایشگری در مدارس برای بهبود مهارت‌های ارتباطی نوجوانان آموزش داده شود و کارگاه‌های آموزشی در زمینه روان‌نمایشگری برای روانشناسان و مشاوران مدارس تشکیل گردد. پیشنهاد می‌شود تحقیقی مشابه این تحقیق بر روی پسران و با جامعه آماری

References

1. Anisi J, Salimi H, Mirzamani M, Reisi F, Niknam M. A Survey Study on Behavioral Problems in Adolescence. *Journal of Behavioural of Sciences* 2007; 1(2): 163-170 (Persian).
2. Mize J. Social skills intervention and peer relationship difficulties in early childhood: Comments on Bierman and Erath, Manz and McWayne, and Odom. *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 2005. Available at: <http://childhoodencyclopedia.com/documents/Mize> Montreal, Quebec: Centre of Excellence for.
3. Crapanzano A. Understanding Bullying Participant Roles: Stability across School Years and Personality and Behavioral Correlates. (Thesis PhD). The university of New Orleans, 2010.
4. Blatner A. Foundations of psychodrama: History, theory, and practice. 4th ed. New York: Springer Publishing Company; 2000.
5. Fong J. Psychodrama as a preventive measure: teenage girls confronting violence. *Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama & Sociometry* 2007; 59(3): 99-108.
6. Gatta M, Lara DZ, Lara DC, Andrea S, Paolo TC, Giovanni C, et al. Analytical psychodrama with adolescents suffering from psycho-behavioral disorder: Short-term effects on psychiatric symptoms. *The Arts in Psychotherapy* 2010; 37(3): 240-247.
7. Akinsola EF, Udoka PA. Parental Influence on Social Anxiety in Children and Adolescents: Its Assessment and Management Using Psychodrama. *Psychology* 2013; 4(3): 246-253.
8. Dogan T. The effects of psychodrama on young adults' attachment styles. *The Arts in Psychotherapy* 2010; 37(2): 112-119.
9. Moghtadaei M, Amiri Sh, Molavi H, Esteki Azad N. Effectiveness training program based on social skills on the rate of reaction victim behaviors of primary boys school students in Isfahan city. *Social Psychology Research* 2011; 1(2): 123-139.
10. Zare M, Shafieabadi AA, Sharifi HP, Navabinezhad SH. The efficacy of rational emotive behavioral group therapy and psychodrama in modifying emotional expression styles. *Developmental psychology Journal of Iranian Psychologists*. 2007; 4(13): 25-41 (Persian).
11. Olweus D. Bully/ victim problems among school children in Scandinavia. In P.K. Smith and S. Sharp. Great Britain, Rutledge, 1987: 302-315.
12. Achenbach TM, Rescorla LA. Manual for the ASEBA School-Age Forms & Profiles. Burlington, VT: University of Vermont, Research Center of Children, Youth & Families

2001. (<http://www.aseba.org/ASEBABriefProblemMonitorManual.pdf>)
13. Minai A. Standardization and adaptation of Achenbach Child Behavioral Checklist, Youth Self report questionnaire and Teacher Report Form. *Research on Exceptional Children Journal* 2006; 19(1): 529-558.
 14. Karataş Z, Gökçakan Z. A Comparative Investigation of the Effects of Cognitive-Behavioral Group Practices and Psychodrama on Adolescent Aggression. *Educational Sciences: Theory & Practice* 2009; 9(3): 1141-1452.
 15. Askian P, Sanaei Zaker B, Navabinezhad SH. A study of the effect of psychodrama on the rise of self-diffretiation among female high school students in Tehran. *Counseling Research and Development* 2008; 7(25): 27-42 (Persian).
 16. Zare M, Shafieabadi A. Comparison of Effectiveness of rational emotive group Counseling and psychodrama on the improvement of general health and emotional expressiveness of female clients. *The Journal of Womens Studies* 2002; 1(2): 148-181 (Persian).
 17. Kianinejad A. the effectiveness of psychodrama on emotional self-regulation and mental health of guidance school girl students of Karaj. (Thesis MD). Islamic Azad University. Sciences Unit and Research of Thehren, 2009. (Persian).
 18. Dadjoo Z. The effective factors on school stress in students and effectiveness of psychodrama in treatment of their stressful situations.(thesis). Educational Sciences Faculty and Psychology, University of Allameh Tabatabaei, 1997. (Persian).
 19. Smokowski PR, Bacallao M. Entre Dos Mundos/Between Two Worlds Youth Violence Prevention Comparing Psychodramatic and Support Group Delivery Formats. *Small Gr Res* 2008; 40(1): 3-27.